

Van: Secretariaat BMF <BMF@brabantsemilieufederatie.nl>

Verzonden: maandag 17 augustus 2020 15:26

Aan: STATENGRIFIE <STATENGRIFIE@brabant.nl>

Onderwerp: HW T.a.v. Provinciale Staten - Concretiseren burgerparticipatie bij de warmtetransitie RES

Geachte Statengriffie,

Hierbij stuur ik u graag ons document met kenmerk EN 03.10-1815-sl "Concretiseren burgerparticipatie bij de warmtetransitie RES" en bijlage EN 03.10-1811-1815-sl bl "Brabantse Participatiecoalitie_Warmtetransitie".

Graag ontvang ik een bevestiging van ontvangst.
Bij voorbaat hartelijk dank.

Met vriendelijke groet,

Jesper Bekkers



06-5113 0040 | 013-535 6225

www.brabantsemilieufederatie.nl

Spoorlaan 434B | 5038 CH Tilburg



Tilburg, 17 augustus 2020

Aan: provincie Noord-Brabant
t.a.v. College van Gedeputeerde Staten
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch

Kopie verstuurd aan Provinciale Staten

Kenmerk: EN 03.10-1815-sl

Betreft: Concretiseren burgerparticipatie bij de warmtetransitie RES

Geacht College van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

Met dit schrijven vragen Buurkracht, EnergieSamen, HIER, LSA Bewoners en de Brabantse Milieufederatie (samen de 'Brabantse Participatiecoalitie-warmte') u om bewoners actiever te betrekken bij de concretisering van de warmtetransitieplannen in de vier Regionale Energie Strategieën (RES) in Brabant. Wij bieden u hierbij onze expertise en ondersteuning aan bij de begeleiding van burgerinitiatieven gericht op de warmtetransitie.

Waar de energietransitie steeds meer vorm begint te krijgen in de RES-en, is juist de **warmtetransitie** relatief nieuw, complex en onophoudelijk in beweging. Waar, hoe en wie gaat een lokaal warmtenet of collectieve voorziening realiseren en beheren? We begrijpen dat het lastig is om in de concept RES-en al uitvoeringsplannen op wijkniveau te noemen. Ook snappen we dat het een gigantische uitdaging en bovendien heel spannend is om nu al bewoners te betrekken bij de warmtetransitie. Laat staan om in de RES al invulling te geven aan burgerparticipatie en lokaal eigenaarschap. Vooral nu er nog nauwelijks concrete aardgasvrij-plannen liggen en dé oplossing voor een eerlijk en betaalbaar warmtesysteem nog niet is gevonden.

In het Bestuursakkoord 2020-2023 (p.5) pleit het college van Gedeputeerde Staten dat "draagvlak voor transitie en het tempo hiervan een belangrijke toetssteen wordt voor beleid". Deze opvatting delen wij volkomen. Helaas constateren wij dat het toetsen van de RES op (het creëren van) draagvlak in de warmtetransitie op dit moment nog onvoldoende gebeurt.

Het valt ons op dat de warmteparagraaf in de concept RES-en vooral gericht is op de inventarisatie van warmtebronnen waarmee de opgave gerealiseerd kan worden. Het startpunt van een wijkaanpak is dan de aan- of afwezigheid van een warmtebron. **De Participatiecoalitie maakt zich zorgen over deze bronbenadering**, omdat het onzes inziens moeilijk kan zijn om op deze manier draagvlak en lokaal eigendom te creëren. Bovendien wordt de kracht van bewonersinitiatieven hiermee niet benut. Als Participatiecoalitie denken

wij graag mee over de warmte opgave vanuit het belang van de burger en zoeken we naast bronnen ook en vooral naar enthousiaste burgerinitiatieven die eventueel met onze ondersteuning zelf aan de slag gaan.

Juist nu de warmtetransitie nog niet in kunnen en kruiken is, **pleiten wij ervoor om burgerparticipatie in de RES en de Transitievisie Warmte te concretiseren**. Wacht niet tot 2021. Er zijn genoeg praktijkvoorbeelden die laten zien dat succesvolle burgerparticipatie en lokaal eigendom bij aardgasvrij projecten mogelijk is. Zowel vanuit lokale initiatieven (zie onze landelijke website voor diverse voorbeelden) als vanuit commerciële partijen, zoals het project [Thuisbaas](#). Of de gemeente zelf in een wijk aan de slag gaat of dat bewoners het initiatief nemen, onzes inziens is het **essentieel om bewoners nu al mee te nemen**, want zonder hen lukt het niet.

In de bijlage van deze brief leest u wat de Participatiecoalitie partijen al doen in Noord-Brabant en waar wij in kunnen ondersteunen. Dankzij de Participatiecoalitie zijn er op dit moment al zes samenwerkingen in Noord-Brabant waarbij bewonersinitiatieven samen met de gemeente aan de slag gaan met een wijkplan.

De warmtetransitie start met participatie

De warmtetransitie is niet alleen een technische transitie, het is vooral een sociale transitie. Betrek inwoners vroegtijdig bij de planvorming op het thema warmte naar de RES 1.0 en maak gebruik van onze ervaring en expertise met betrekking tot het begeleiden van warmte-initiatieven.

Graag bespreken we samen hoe we de warmtetransitie tot een succes kunnen maken. Voor inhoudelijke vragen en het maken van een afspraak kunt u contact opnemen met Sandor Löwik, beleidsadviseur Energie, van de Brabantse Milieufederatie:
sandor.lowik@brabantsemilieufederatie.nl of op telefoonnummer 06-15350211.

Met vriendelijke groeten,

De Brabantse Participatiecoalitie-warmte

Theo van Hoek,
Manager Buurten en projecten Buurkracht

Thijs van Mierlo,
Directeur LSA Bewoners

Derk Hueting,
Provinciaal coördinator Buurtwarmte,
onderdeel van EnergieSamen

Gijs Termeer,
Directeur HIER

Femke Dingemans,
Directeur Brabantse Milieufederatie



Warmtetransitie

de Brabantse Participatiecoalitie
ondersteunt burgerinitiatieven in Brabant

De Participatiecoalitie helpt bewoners en gemeenten om goed samen te werken aan aardgasvrije wijken. Samen zetten we onze kennis en netwerk in om goede plannen tot stand te brengen waar inwoners bij betrokken zijn en achter staan. In Brabant doen we dit onder de naam *Brabantse Participatiecoalitie*.

Als Brabantse Participatiecoalitie bieden wij onze expertise en ondersteuning aan bij de begeleiding van burgerinitiatieven gericht op de warmtetransitie. Zo zijn we er om bewoners actiever te betrekken bij de concretisering van de warmtetransitieplannen in de vier Regionale Energie Strategieën (RES) in Brabant.

Waarmee kan de Brabantse Participatiecoalitie uw Regionale Energie Strategie ondersteunen?

- » Meedenken over de concretisering van de warmtetransitie vanuit het belang van de burger en participatie, bijvoorbeeld in een RES-werkgroep;
- » Gemeenten helpen om bewoners te betrekken via ons brede netwerk;
- » Delen van *best practises* in de RES. Bijvoorbeeld over warmtenetten in lokaal eigendom of het betrekken van mensen met een smalle beurs;
- » Inspireren en motiveren van beleidsmakers en initiatieven door het delen van kennis en ervaringen rondom aardgasvrije buurtplannen;
- » Enthousiasmeren van buurtbewoners om aan de slag te gaan met het aardgasvrij (of aardgasvrij ready) maken van hun wijk. Begeleiding van lokale warmte-initiatieven;
- » Organiseren van diverse trainingen en kennissessies en het opzetten van stappenplannen en expertpools;
- » Het informeren, peilen en/ of bijeenbrengen van onze achterban voor activiteiten vanuit de RES.

Samen hebben we een hoop ervaring en expertise in huis

Wat doen we al in Noord-Brabant?

De **Brabantse Milieufederatie** is actief bij de RES betrokken door deelname aan diverse werkateliers en werkgroepen. We informeren en brengen de stem in van de groene achterban, energiecoöperaties en jongeren in Brabant. Met het [Servicepunt Energie](#) is de BMF het eerste aanspreekpunt van de Brabantse Participatiecoalitie. We bieden nieuwe en bestaande bewonersinitiatieven informatie en advies over o.a. de eerste stappen van een wijkaanpak, leggen contact met gemeenten of verwijzen hen naar een van de Participatiecoalitiepartijen. Daarnaast biedt de BMF bewonersinitiatieven en energiecoöperaties informatie over bijeenkomsten en activiteiten over de warmtetransitie. Dankzij het brede netwerk van de BMF helpt de Participatiecoalitie initiatieven verder op weg én brengen we hun geluid in bij de RES.

Buurkracht werkt bottom-up en regelrecht vanuit de wijk. Buurkracht krijgt hele straten, buurten en wijken in beweging en enthousiasmeert bewoners om zelf aan de slag te gaan met het verduurzamen, groen en aardgas-vrij/ready maken van hun omgeving. De warmtetransitie is een proces van de lange adem; dankzij de laagdrempelige begeleiding van Buurkracht houdt de Participatiecoalitie bewonersinitiatieven enthousiast. Buurkracht begeleidt veel Brabantse buurten, waaronder onderstaand voorbeeld uit Eindhoven.

Praktijkvoorbeeld Ondersteuning Sintenbuurt, Eindhoven

Buurtbewoners van Sintenbuurt hebben onderzocht, in samenwerking met Buurkracht en de gemeente Eindhoven, wat er nodig is voor een aardgasvrije Sintenbuurt. Het resultaat is een breed gedragen buurtplan, voor en door bewoners, om van het aardgas af te gaan.

Rol van de Participatiecoalitie: Dankzij de Wijkaanpak Energie van Buurkracht zijn de kaders geschetst om buurtbewoners te betrekken en een actieve rol te geven bij het vraagstuk: hoe bereiden wij ons voor om van het gas te gaan? Bewonersavonden en allerlei communicatiemiddelen zorgden ervoor dat alle bewoners op de hoogte waren van de laatste ontwikkelingen. Een kleinere delegatie buurtbewoners zat in een meedenkteam en boog zich over het te vormen buurtplan. Dit alles onder begeleiding van een buurtbegeleider vanuit Buurkracht. Zij bewaakte de voortgang en had een aanjagende rol, nam een deel van de organisatie uit handen en verbond bewoners en gemeente.

EnergieSamen helpt via '[Buurtwarmte](#)' bewonersinitiatieven en hun gemeenten om op een professionele manier te zoeken naar alternatieven voor aardgas en om gezamenlijk projecten te realiseren. Buurtwarmte ondersteunt lokale initiatieven die huizen willen verduurzamen, een buurtenergieplan willen maken of een warmtesysteem willen ontwikkelen, exploiteren en beheren. Zo nemen bewoners samen de regie over hun eigen, lokale en duurzame warmtevoorziening. Met de expertise en trainingen van EnergieSamen worden warmtenetten, net als bij grootschalige energieprojecten, zoveel mogelijk in lokaal eigendom gerealiseerd. In onderstaand voorbeeld leest u meer over hoe een training van Buurtwarmte bewoners verder helpt.

Praktijkvoorbeeld Training Buurtbegeleider

Bewoners in staat stellen om volwaardige deel te nemen in de warmtetransitie staat centraal in de training voor buurtbegeleider. Daarin nemen bewoners deel die in hun eigen buurt aan de slag zijn en ook professionele begeleiders van die buurten. De training vergroot het handelingsperspectief van bewonerscollectieven om een wijk aardgasvrij te maken. Ook biedt de training kennis en vaardigheden om mee aan de slag te gaan.

De eerste versie van de training is gericht op de initiatiefase tot en met een buurtenergieplan. Hoe krijg je bewoners mee, hoe stel je vast welke technische oplossingen voor bewoners het goedkoopste zijn, hoe werk je samen met de gemeente, woningcorporatie en marktpartijen en hoe richt je een wijkorganisatie in om grip te houden op het buurtproces? In Den Bosch hebben bewoners van de wijk 't Zand naar aanleiding van de training een wijkcoöperatie opgericht.

LSA Bewoners is sterk met het begeleiden van buurten in 'aandachtswijken'. LSA Bewoners begeleidt wijken en organiseert o.a. kennissessies om ervaringen te delen. Volgens de Participatiecoalitie moet iedereen de kans krijgen om mee te doen met de warmtetransitie, dus ook mensen met een krappe beurs. Dankzij de ervaringen van LSA Bewoners weet de Participatiecoalitie hoe mensen in aandachtswijken of met een krappe beurs beter betrokken kunnen worden bij duurzaamheidsprojecten, waaronder de warmtetransitie. Hiermee wordt de warmtetransitie inclusiever.

HIER is een stichting die mensen in beweging brengt om iets te doen aan het klimaatprobleem. Hier ontwikkelt kennis over participatie voor bewonersinitiatieven en gemeenten en deelt informatie en (bewoners)ervaringen via haar kennisplatformen [HIER verwarmt](#) en [HIER opgewekt](#).

Landelijke missie

De Participatiecoalitie helpt bewoners en gemeenten om goed samen te werken aan aardgasvrije wijken. Samen zetten we onze kennis en netwerk in om goede plannen tot stand te brengen waar inwoners bij betrokken zijn en achter staan.

Op naar 150 bewonersinitiatieven

Onze landelijke missie is om in de komende drie jaar 150 bewonersinitiatieven te begeleiden op weg naar een aardgasvrije wijk. Meer informatie over de landelijke doelstelling en concrete voorbeelden zijn te vinden op de [website van de participatiecoalitie](#).



-
Dit is een uitgave van de Brabantse Participatiecoalitie: